

Samband mellan anorexi och OCD

Samjuklighet mellan anorexia nervosa och OCD är inte ovanlig. Kombinationen av de båda sjukdomstillstånden försvårar dessutom ofta möjligheten att genomgå behandling.

En ny svensk-amerikansk studie visar att genetiska faktorer till viss del förklarar sambandet mellan OCD och anorexi.

Man har länge kunnat se ett samband mellan OCD och anorexi. Klinisk erfarenhet visar att OCD inte sällan senare i livet mynnar ut i en anorexi-diagnos. Sambandet mellan de två tillstånden utreds i en artikel nyligen publicerad i tidskriften *World Psychiatry*.

Svårigheter att behandla patienter med ätstörningar är omvittnade. Kognitiva förmågor blir nedsatta av svälten och patienterna har ofta varken ork, motivation eller ens möjlighet att tillgodogöra sig till exempel en KBT-behandling för OCD, skriver forskarlaget, som bland annat består av Martin Cederlöf, David Mataix-Cols och Christian Rück från Karolinska Institutet och forskare från University of North Carolina at Chapel Hill. Det finns därför ett behov av att bättre förstå innebörden av sambandet mellan OCD och anorexi.

Ätstörningar går i arv

En möjlig förklaring till sambandet mellan de två tillstånden är att OCD och anorexi delar familjära riskfaktorer. Tidigare studier har t ex visat att det finns en förhöjd risk för en individ att utveckla OCD om det förekommer ätstörningar i familjen.

I den aktuella studien började forskarlaget med att undersöka om det finns ett

samsjuklighetsmönster mellan OCD och anorexi på gruppnivå, alltså data från många individer som jämförs med varandra. Därefter tittade man närmare på vilka risker som finns för samsjuklighet beroende på vilken diagnos som ställs först – det vill säga hur stor är risken att man utvecklar OCD om man har anorexi och, omvänt, hur stor är risken att man utvecklar anorexi om man har OCD.

Studien omfattade 19 814 individer med OCD och 8 462 patienter med anorexi samt deras anhöriga. Dessutom inkluderades 8 550 kvinnliga tvillingar från svenska tvillingregistret. (Tvillingregistret används särskilt för att undersöka genetiska faktorer som förklaring till uppkomst av olika tillstånd, eftersom tvillingar delar arvs massa och i synnerhet enäggstvillingar har identiska genetiska uppsättningar.)

Flerfaldig risk

Resultaten från studien visar att kvinnor med OCD löper 17 gånger större risk att utveckla anorexi jämfört med kvinnor som inte har OCD. För män är risken 37 gånger större. Finns OCD i familjen anses risken vara större att en individ ska utveckla OCD och sedermera löper denna individ följaktligen också större risk att drabbas av ätstörning i form av anorexi.

Det går således att konstatera, menar artikelförfattarna, att OCD är en riskfaktor för en individ att senare i livet utveckla anorexi. Risken att få en OCD-diagnos efter att först ha haft anorexi är dock ännu större. Här resonerar forskarlaget kring en hypotes om att den skada på kognitiva funktioner som självsvält innebär på sikt skulle kunna öka sårbarheten för att utveckla OCD. Det är således särskilt viktigt att uppmärksamma och hålla ett extra öga på anorexipatienter för att tidigt upptäcka ett eventuellt utvecklande av OCD och denna bevakning behöver ske över tid, eftersom det kan dröja ett par år innan symtomen dyker upp.

Text: Johan Thiséus

Referens: Etiological overlap between obsessive-compulsive disorder and anorexia nervosa: a longitudinal cohort, multigenerational family and twin study (2015)

